

Dumonda Mazzetta concernent las contaminaziuns cun PFAS en il Grischun

Dapi ils onns 1970 vegnan substanzas alchilicas per- e polifluoradas, curt PFAS, utilisadas a l'engronda en l'industria e per la produziun da rauba da consum. PFAS èn plirs millis da chemicalias sinteticas che han blers avantatgs. Per la sanadad e per l'ambient èn ellas dentant fitg problematicas, perquai ch'ellas èn toxicas e strusch decumponiblas. Ils ultims decennis èn PFAS vegnidas cumprovadas adina pli savens en l'aua, en il terren ed en l'aria, ma er en las provas da sang dals umans. Sur las victualias e sur l'aua da baiver arrivon PFAS en il corp uman, nua ch'ellas pon s'accumular e chaschunar differents problems da la sanadad. A Son Gagl han ins dacurt stuì prender mesiras drasticas pervia da la concentraziun da PFAS. Per products animalics da sis vischnancas èsi vegnì pronunzià in scumond da vendita.

Tras la ladada cun glitta da serenera contaminada èn PFAS arrivadas onns a la lunga, e fin al scumond l'onn 2006, sin surfatschas agriculas – er en il Grischun. En la publicaziun «Wasser, Energie, Luft» (72. annada/1980) pon ins leger, ch'igl è vegnì sternì glitta da serenera smarschida sin terrens agriculs en las regiuns Val dal Rain da Cuira, Churwalden, Surses, Mustér, Glion, Val Müstair e Tumblestga. Surfatschas agriculas d'ina dimensiun da 20 700 hectaras èn vegnidas consideradas sco adattadas per sterner glitta da serenera. La glitta da serenera è dentant er vegnida duvrada sco material da cuvrada sin deponias da rument chasan e da rument da demoliziun, sco aditiv per megliar il terren en cas da moviments da terratsch, per scarpas ed en l'orticultura. Quella giada ha il chantun beneventà explicitamain d'utilisar la glitta smarschida liquida en tala moda.

Ins po partir dal fatg, che glitta da serenera contaminada è vegnida sternida savens en il Grischun. Per observar las limitas èn cumpetents ils chantuns. Dapi il 1. d'avust valan limitas pli bassas per PFAS.

Las sutsegnadras ed ils sutsegnaders vulessan savair il suandant da la Regenza:

1. Ha il chantun ina survista dals lieus ch'èn efectivamain u eventualmain engrevgiads cun PFAS?
2. Èn vegnidas fatgas en il Grischun analisas da terrens agriculs e da products animalics contaminads, en spezial analisas dal latg, ch'èn sa mussadas sco adattadas, e – sche «gea» – cun tge resultats?
3. Èn vegnidas fatgas analisas da las auas, da l'aua sutterrana e da bigls d'aua da baiver e – sche «gea» – cun tge resultats?
4. Ha il chantun ina strategia per cumbatter e per survegliar las PFAS?

Cuira, ils 23 d'october 2024

Mazzetta, Danuser (Cuira), Said Bucher, Atanes, Bachmann, Bardill, Baselgia, Bavier, Biert, Bischof, Bisculm Jörg, Cahenzli-Philipp, Dietrich, Gartmann-Albin, Gredig, Hoch, Kreiliger, Meyer, Müller, Nicolay (Bever), Oesch, Pajic, Preisig, Rettich, Righetti, Rusch Nigg, Rutishauser, von Ballmoos, Wieland, Wilhelm